

İZMİT'Lİ KARA DAVUT VE MENAR ŞERHİ

ABDULLAH KAHRAMAN*

KARA DAVUD İZMİTİ (ö. 948/1541)

XVI. yüzyıl Osmanlı âlimlerinden olan Kara Davud'un Asıl adı Dâvûd b. Kemâl el-Kocevî el-İzmitî olan Kara Davut Karadavudzâdeler diye bilinen ulemâ ailesinin ilk temsilcisidir. İzmit'te doğmuş ve Kara Davud diye tanınmıştır. Babasının adı Kemal'dir. Tahsilini, Molla Lüt-fi, Hacıhasanzade Efendi, Müeyyedzade Abdurrahman Efendi gibi âlimlerin yanında tamamladı. Bursa, Kaplıca, Trabzon, Edirne üç Şerefeli ve Sahn-ı Seman medreselerinde müderrislik görevinde bulundu. 929'da (1522-23) Bursa kadılığına getirildi, ardından da bu görevinden azledilip emekliye sevk edildi. Uzun bir aradan sonra kadılık görevine tekrar döndüyse de bu defa kendi isteği ile emekliye ayrıldı. 948 yılı Safer ayında (Haziran 1541) vefat etti ve Bursa'da Yıldırım civarında yaptırdığı mescidin haziresine defnedildi. Âlim, fâzıl, zeki, müdekkik bir âlim idi. Tabiat olarak cömert, hak ve hukuka riâyet eden, hakikati söylemekten çekinmeyen bir şahsiyete sahip ve İslam'ın kılıçlarından biri idi.¹

Eserleri: Davud b. Kemal'e kütüphane kayıtlarında pek çok eser nisbet edilmiştir. Bunların bir kısmının ona aidiyetinde şüphe yoktur, ancak bir kısmının ona aidiyeti kesin değildir. Ona nisbetinde genelde şüphe olmayan eserler şunlardır:

1. *Hâşiye 'ala Şerhi Metali'i'l-envar*. Mantığa dair olan kitaptır. Siraceddin el-Urmevî'nin *Metali'u'l-envar* adlı eserine Şemseddin Mahmud b. Abdurrahman el-İsfahanî tarafından yazılan şerhin haşiyesidir. Kara Davud'un bu eserine Birgili Kara Halil ve Yusufefendizade haşiye yazmışlardır.

2. *Haşiye 'alâ Haşiyeti Küçük (Kaçek) 'ala tahriri'l-kavâidi'l-mantikiyye* (Haşiye 'ala Şerhi's-Şemsiyye). Ali b. Ömer el-Katibî'nin eş-Şemsiyye'sine Kutbüddin er-Razî'nin yazdığı şerhe Seyyid Şerif el-Cürcanî'nin yaptığı haşiyenin haşiyesidir.

3. *Hâşiye 'alâ hâşiyeti'l-Cürcânî 'alâ Metâli'i'l-enzâr*.²

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

1 Taşköprizâde, Ahmed b. Mustafa, *eş-Şekâiku'n-nu'mâniyye*(thk. Ahmed Subhi Furat), İstanbul 1405, s, 399-400; Arpaguş, Hatice K, "Karadavud İzmitî", XXIV, 359.

2 Arpaguş, XXIV, 359-360.

Ona aidiyetinde şphe olan eserlerinden biri, *Şerhu'l-Menâr*'dır. Bu eser, Ebü'l-Berekat en-Nesefî'nin usul-i fıkha dair *Menârü 'l-envâr* adlı eserine yapılmış bir şerhtir. Kaynaklarda zikredilmeyen eserin bir nüshası Köprülü Kütüphanesi'nde mevcuttur (Mehmed Asım. nr. 58).

Davud-ı Karsî(1169/1756) ve Kara Davud yani asıl adıyla Dâvûd b. Kemâl el-Kocevî el-İzmitî ile (ö. 948/1541) biyografi kaynaklarında ve kütüphane kataloglarında sık sık birbirine karıştırılan iki âlimdir. Her ikisinin adında da Davud olması sebebiyle birbiriyle karıştırılan ve eseleri de yanlışlıkla birbirine izafe edilen iki âlimin vefat tarihleri, nisbeleri ve yaşadıkları yerler birbirinden farklıdır. Esasen Kocaeli'li Davud'un lakabı Kara Davud olmakla birlikte Karsî'li Davud'a da yanlışlıkla Kara Davud diyenler olmuştur. Halbuki Karsî Bütün eserlerinin mukaddimesinde kendisini Dâvûd b. Muhammed el-Karsî el-Hanefî olarak tanıtmaktadır.³

Bazı kaynaklar karışan eserlerin bir kısmı noktasında bu hususa şöyle işaret etmektedir:

YANLIŞLIKLA DAVUD-I KARSİ'YE NİSBET EDİLEN BAZI ESERLER

"Silleli Osman Hamdi tarafından Davud-ı Karsî'ye izafe edilen (a.g.e., s. 11) Şerhu 'ş- Şemsiyye fî'l-mantık adlı eser, umumiyetle Davud-ı Karsî ile karıştırılan Kara Davud'a ait olup tam adı Hâşiyetü Küçük alâ Şerhi's-Şemsiyye'dir (Keşfü'z-zünun, II, 1063; Voorhoeve, s. 311). Âkifzâde el-Amâsî de ona Şerhu'd-Delâil adlı bir eser nisbet etmiştir (el-Mecmû', vr. 138). Ancak bu Türkçe Delâilü'l-hayrât şerhinin müellifi, Dâvûd-i Karsî ile yakınlığı bulunmayan ve 1170'te (1756) vefat eden Karadâvudzâde Şeyh Mehmed Efendî'dir (Hediyyetü'l-ârifîn, II, 331, İzâhu'l-meknûn, I, 340; Osmanlı Müellifleri, I, 399). Bursalı Mehmed Tâhir tarafından (a.g.e., I, 399) Dâvûd-i Karsî'nin eserleri arasında zikredilen ve Köprülü Kütüphanesi'nde bir nüshası bulunan (III. Kısım, nr. 58) Şerhu'l-Menâr fî'l-usûl adlı eserin de ona değil Kara Dâvûd'a veya Dâvûd b. Kemâl el-Kocevî'ye ait olması ihtimali daha kuvvetlidir.⁴

YANLIŞLIKLA KARA DAVUD'A NİSBET EDİLEN BAZI ESERLER

"Osmanlı Müellifleri ile bazı kütüphane kayıtlarında *Ma'lûmât* (Antalya İl Halk Ktp., Tekeli, nr. 872). Yine Osmanlı Müellifleri'nde Şerhu Kaşidetî'n-nuniyye, Telhisu Tarî-i-kavânîn, Hâşiyetü 'ale't-Tehzîb adlı eserler Kara Davud'a nisbet edilmişse de bunların Davud-ı Karsî'ye ait olması kuvvetle muhtemeldir".⁵

Buradan da anlaşılacağı üzere, onun Karsî ile karıştırılan eserlerinden biri de *Şerhu'l-menâr* adlı fıkıh usulü eseridir. Öyle ki, eserin yazma nüshasının ilk kapağında bu eser önce Kara Davud'a nisbet edilmiş, hemen devamında belki de Davud-ı Karsî'ye aittir denilerek tereddütlü bir ifade kullanılmıştır.

Bu tebliğde, Davud'u Karsî'ye de nisbet edilen ancak Kara Davud'a ait olma ihtimali daha yüksek olan *Şerhu'l-menâr* adlı eser üzerinde durulacaktır.

3 Bk. Akpınar, Cemil, "Davud-ı Karsî", DİA, IX, 29.

4 Akpınar, Cemil, "Davud-ı Karsî", DİA, IX, 32.

5 Arpağuş, XXIV, 360.

MENAR⁶

Ebü’l-Berekât en-Neseffî’nin (ö. 710/1310) fıkıh usulüne dair eseridir. Gerek sistematik gerekse içerik bakımından küçük bazı takdim ve tehirler dışında, fukahâ metoduyla yazılmış en önemli Hanefî usul kitaplarından biri olan Pezdevî’nin *Kenzü’l-vüşûl*’ün (usûlü’l-bezdevî) den ihtisar edilmiştir. Fasil ve bab sistemine göre yazılan eserde bütün alt başlıklar, tertip ve tasnişer de yine Pezdevî’ye aittir. Ebü’l-Berekât en-Neseffî’nin *Menâr*’ını meşhur kılan husus ise bütün fıkıh usulü konularını özet halinde veren kullanışlı bir metin olmasıdır. Usul konusunda Hanefî mezhebinde tercih edilen görüşler “sahih”, “muhtâr” ve “cumhura göre” gibi ifadelerle belirtilmiş, ihtilâf durumunda Ebû Hanîfe’den rivayet edilen görüşler zikredilerek bunlardan sahih olanlarına ayrıca işaret edilmiştir. Farklı görüş sahiplerinin isimlerinin belirtilmediği eserde sadece Ebû Hanîfe ve Ebü’l-Hasan el-Kerhî’nin adlarına rastlanmaktadır. Asırlarca medreselerde ders kitabı olarak okutulan *Menârü’l-envâr*⁷ üzerinde şerh, hâşiye, ihtisar ve tercüme olmak üzere birçok çalışma yapılmıştır.

“Menar” adlı metin, bir taraftan Nesefî’nin kaleminden çıktığı haliyle, yani onun ifadeleri esas alınarak şerhe dilirken, bir taraftan da kısa olan bu metin bazı alimler tarafından tekrar kısaltılarak yeniden bir tertibe tabi kılınmıştır. Eserin bu özet haline *Muhtasarü’l-menar* adı verilmiştir. Menar üzerine yazılan şerhlerin bir kısmı tam metin üzerine, bir kısmı ise özetlenen metin yani *Muhtasar* üzerine yapılmıştır.

KARA DAVUD’UN MENÂR ŞERHİ

I. KİTABIN FİZİKİ ÖZELLİKLERİ VE MUHTEVASI

Kitabın bilinen tek yazma nüshası vardır. Bu yazma 274 varaktır ve Köprülü Kütüphanesi’nde (III. Kısım, nr. 58) yer almaktadır. Kapak sayfasında “Usul-ı fıkıh Kara Davud Efendi” ibaresine yer verilmektedir. İlk ve son sayfada vakfiye mührü vardır. Eser, doğrudan Menar’ın ilk cümlesi ile başlamakta olup besmele, hamdele ve salveleden oluşan giriş kısmı yoktur. Bu kısım yaklaşık yarım sayfa boş bırakılarak atlanmıştır. Bundan sonra okunaklı nesih-rika bir yazı ile 13 cm. ve 23 satır olarak istinsah edilen eser “Ehliyet” bölümünün “Semavî ârizalar” kısmı ile son bulmaktadır. Yani son kısmı eksiktir. Eserin müstensihisi, “bu mezkur telifin bulunan son kısmıdır” notunu düşerek eserin eksik olduğuna işaret etmiştir. Eserin metni olan Menar dikkate alındığında matbu nüshası yaklaşık 34 sayfa olan Menar’ın yaklaşık 5 sayfasının Kara Davut tarafından yapılan şerhi eksik demektir. Yazma nüshada Menar’ın metninin üstü kırmızı çizgi ile çizilerek şerhten ayırt edilmesi sağlanmıştır.

Kara Davut Menar metnini geniş sayılabilecek bir şekilde şerh etmiştir. Yer yer yaptığı açıklamalar sayfaları bulmakta ve başka şerhlerde bulunmayan açıklamalara yer verilmektedir.

6 Bu başlık altında verilen bilgiler büyük ölçüde DİA’nın *Menârü’l-envâr* (XXIX, 118-119) maddesinden alınmıştır.

7 Farklı baskıları vardır. Mesela, Delhi 1287; Bulak 1298; İstanbul 1315, 1326; Agra 1319-1320.

2. MÜELLİFE AİDİYETİ

Yukarıda Kara Davud'a ait eserlerin bir kısmının ve Şerhu'l-menâr'ın da Davud-ı Karsî'ye nisbet edildiği ifade edilmişti. Bu eserin kapak sayfasında "Usul-ı fıkıh Kara Davud Efendi" denildikten sonra alt satırda Karadavud'a ait olduğu ifade edilmekte ancak belki de Davud-ı Karsî'ye ait olduğu da belirtilmektedir. Ancak esas yazıda Kara Davud'a ait olduğu yazılmaktadır. Kara davud'un ve Davud-ı Karsî'nin eserlerini inceleyenler, bu tereddütlü ifadeleri de değerlendirip eserin Kara Davud'a aidiyeti tercih etmektedirler. Ancak eseri istinsah eden Hâfız Muhammed Sâlih bütün İslâmî eserlerde yer alan besmele, hamdele ve salveleden oluşan giriş kısmını yazmayıp yaklaşık yarım sayfa bir boşluk bırakmıştır. Muhtemelen eserin kime ait olduğu noktasında olan tereddüt müstensihî de etkilemiş, belki de daha sonra kime ait olduğunu kesinleştirme ümidiyle bu kısmı boş bırakmıştır. Fakat Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi'nde "Davud-ı Karsî" maddesini yazan Cemil Tokpınar şu ifadeye yer vermektedir: "Dâvûd-i Karsî'nin eserleri arasında zikredilen ve Köprülü Kütüphanesi'nde bir nüshası bulunan (III. Kısım, nr. 58) *Şerhu'l-Menâr fi'l-usûl* adlı eserin de ona değil Kara Dâvud'a veya Dâvûd b. Kemâl el-Kocevî'ye ait olması ihtimali daha kuvvetlidir".⁸

3. ŞERH TARZI

A) BİLGİ ALDIĞI KAYNAĞA İŞARET EDER

Kara Davud'un şerhi son derece açıklayıcı, sade ve öğreticidir. Zaman zaman geniş açıklamalara girmiş olsa da bu açıklamalar oldukça faydalı olup lüzumsuz uzatma kabilinden değildir. Aynı zamanda başka şerhlerden farklı bilgilere de yer vermektedir. Kendisinden önce yapılmış olan şerhlerdeki bilgileri bazen olduğu gibi aktarsa da, kendine göre bir üslup ve yöntem de izlemektedir. Aynı zamanda bilgiyi aldığı kaynağa da işaret etmektedir.⁹ Mesela, "şer'in asılları" ifadesini açıklarken gayet özlü ve öğretici olan ve Abdulaziz el-Buhârî (730/)'nin *Keşfu'l-esrâr* adlı eserinde yer alan bilgileri¹⁰ aynen almakta ve nakletmektedir:

B) ÂYET VE HADİSLERLE İSTİŞHÂD EDER

Açıklamalarına âyet ve hadislerden deliller getirmektedir. Mesela, Nesefî'nin "bilmiş ol ki" (اعلم) şeklindeki ifadesini açıklarken, söz başında yer alan bu kelimenin, anlatılacak konunun önemli ve ezberlenmesi gerektiğini dinleyiciye anlatmak üzere bir uyarı ve hatırlatma ifadesi olduğunu söylemektedir. Böylece bu hitabı duyan uyanır, ona kulak verir, kalbini ve anlayışını tamamen ona yöneltir ve sözü zayi etmez. Dolayısıyla bu makamda bu kelimenin kullanılmasının "Ey Muhammed! Çağırıcının yakın bir yerden sesleneceği gün, o sese kulak ver"¹¹ âyetinde ve Hz. Peygamber'in Hz. Muâz'a: "Sana dediğimi önce dinle sonra da konuş" hadisinde yer alan "dinle" kelimesi gibi kullanıldığı yere uygun olduğunu ifade eder.¹²

8 Akpınar, Cemil, "Davud-ı Karsî", DİA, IX, 32.

9 Bk. Kara Davut, Şerhu'l-menâr, Vr, 2B, Vr.11ab.

10 Bk. Buhârî, Abdulaziz Ahmed, *Keşfu'l-esrâr an usûli Fahri'l-Islam el-Bezdevî*, Beyrut 1994, I, 62-63.

11 Kâf, 50/41.

12 Kara Davut, Şerhu'l-menâr, Vr, 2B.

C) BAŞKA KAYNAKLARDAN NAKLETTİĞİ BİLGİLERİ BAZEN ÖZETLER VE ÖRNEKLERİNİ DEĞİŞTİRİR

Daha sonra “şer” kelimesini yine Abdulaziz Buhârî’den naklen¹³ ancak yer yer kısaltarak ve örnekleri değiştirerek nakleden Kara Davut kısaca şu bilgilere yer verir:

“Şer” kelimesi sözlükte açıklamak ve ortaya çıkarmak anlamına gelir. Burada “şer” kelimesi ise şâri/kanun koyucu anlamına gelir ki, Allah ve Resulü kastedilir. O zaman “şer’in asılları” denilince Allah ve Resulü’nün hükümleri(meşrûât) öğrenmek için ortaya koyduğu deliller anlaşılır. Bu durumda “الشرع” kelimesinin başındaki “lam”, fakihlerin zihninde bu deliller belli olduğundan ahd-i zihnî için olur ve “اصول الشرع”/şeriatın asılları” şeklindeki isim tamlamasından maksat, muzafu ileyhın yüceltilmesi olur. Ya da “الشرع” kelimesinden maksat, “teşri kılınan hükümler/meşrûât olur ki bununla da şer’î hükümlerin delilleri kastedilir. Bu durumda da şeriatın dört deliline işaret edilerek onlar yüceltilmiş olur ve bunlara riayet edilmesi, kabul edilip amel edilmesi istenir. Bu durumda da “الشرع” kelimesinin başındaki “lam” cins için olur. Ya da bu isim tamlamasındaki “الشرع” kelimesi ile din kastedilmiş olur ki, bu da usul ve furu ile şeriat demektir. Çünkü Cevherî’nin *Sıhah* adlı lügatında ifade ettiğine göre şeriat, Allah’ın kulları için vaz ettiği dinin adıdır.¹⁴

D) HANEFİ USULCÜLERİN KENDİ ARALARINDAKİ İHTİLAFA İŞARET EDER

Şerhte Hanefi usulcülerin kendi aralarındaki ihtilaşa işaret edilir. Mesela, Fahrulislam Pezdevî (482/1089)’nin diğer Hanefi usulcülere muhalif olarak “usulü’l-fıkh” ifadesi yerine “usulü’ş-şer” ifadesini kullandığını yine Abdulaziz Buhârî’den¹⁵ sebebiyle naklen şöyle zikreder: Müellif Nesefî (710/1311), diğer Hanefi usulcülere muhalefet ederek “usulü’l-fıkh” yerine, “usulü’ş-şer” ifadesini kullanmıştır. Çünkü isim tamlaması/izafet aidiet/ihitas) bildirir. Halbuki buradaki dört delilden kıyas hariç diğerleri sadece fıkhı mahsus olmayıp bütün dini hükümlerin kaynağıdır. O zaman “şer” kelimesi “fıkıh” kelimesinden daha kapsamlıdır. Çünkü şer’in ifade ettiği şeriat kavramı dinin hem usulünü hem de furuunu ifade etmek için kullanılır. Bu durumda usulü şeriatı izafe etmek fayda bakımından daha genel ve usulü daha çok yüceltmektedir.¹⁶

Ancak Kara Davut’un buradaki ifadesinden bu tercihin Nesefî’ye ait olduğu da anlaşılabilirse de Pezdevî Nesefî’den önce olduğu ve bu ifadeyi de kullandığı için muhalif davranıp “fıkıh” kelimesi yerine “şer” kelimesini tercih eden Pezdevî’dir.¹⁷

Şârih Kara Davut, şerhinde bir kelime ve kavramı olabildiğince alt kategorilerine ayırarak ele alır. Mesela, ilim ve hüküm kavramı için böyle bir detaylandırma yapmıştır. Buna göre, ilmin ilişkili bulunduğu şey ya hükümdür veya başka bir şeydir. Hüküm ya şeriatın alınmıştır ya alınmamıştır. Şeriatın alınan şeyin ilişkili bulunduğu şey ya amelin nasıllığına bağlıdır veya değildir. Amelle ilgili bilgi ya hükmün kendisiyle ilişkili bulunduğu tafsilat delillerden elde edilir

13 Bk. Buhârî, I, 62-64.

14 Kara Davut, *Şerhu’l-menâr*, Vr, 1B.

15 Buhârî, I, 64.

16 Buhârî, I, 64; Kara Davut, Vr, 2A.

17 Bk. Bezdevî, *Kenzü’l-vusul* (thk.Sâid Bekdaş), Beyrut 2016, 94.

veya edilmez. Bütün şerh-ameli hükümlerle ilişkili bulunan ve tafsîlî delillerinden elde edilmiş bulunan ilim fıkıh ildir.¹⁸

E) İTİRAZLARA VE BUNLARIN CEVAPLARINA YER VERİR

Şerhinde geniş açıklamalar yaparken Kara Davut, zaman zaman itirazlara ve bunların cevaplarına da yer verir.¹⁹

F) HANEFİ USULÜNDE YAYGIN OLAN KANAATLERİ MUHAFAZA EDER

Şârih Kara Davut şerhinde Hanefi usulünde yaygın olan kanaatların dışına çıkmamış gözükmektedir. Mesela, hemen bütün klasik şerhlerde yer alan Kur'ân'ın tanımına ilişkin tartışmaya o da aynen temas etmiş ve Ebû Hanife'nin görüşünden vazgeçtiğini Nuh b. Meryem kanalıyla nakletmiştir. Buna göre İmameyn Kur'ân nazım/lafız ve manadan ibarettir derken Ebû Hanife Kur'ân manadır demiştir. Ancak bütün şârihler gibi Kara Davut da bunu şöyle açıklamıştır: Aslında Ebû Hanife de Kur'ân'ın nazım ve manadan ibaret olduğunu kabul etmektedir, ancak o sadece namazda okuma/kıraat meselesinde nazımın yerine başka bir dildeki lafızların meselela Farsça lafızların konulabileceğini söylemiştir. İmameyn bu konuda Arapça okuyamayanın bu mazerete binaen geçici süre Farsça kıraat yapabileceğini söylerken Ebû Hanife Arapça okuyabilse bile namazda başka bir dile çevirilmiş Kur'ân manasıyla kıraat yapılabileceğini söylemiştir. Ancak diğer şârihler gibi Kara Davut da, taşıdığı sakıncalar sebebiyle Ebû Hanife'nin bu görüşünden döndüğünü söylemektedir. Zira Kur'ân'ın dışında mesela Farsça kıraat câiz görülürse bunun şöyle sakıncaları olabilir: Bu, ya Kur'ân tarifinin geçersiz olmasına sebep olur. Çünkü Farsça "mushaşarda yazılı" değildir. O zaman Kur'ân tarifinde geçen "mushaşarda yazılı" ifadesi geçersiz olur, veya kıraatsız namaz kılmanın câiz olmasını gerektirir. Zira Kur'ân nazım/lafız ve mana olduğuna göre, Arapça lafzın dışındaki bir tercüme Kur'ân olamaz, buna Kur'ân denilirse bununla kıraat yapılamaz, o zaman da kıraatın namazın şartlarından olması savunulamaz.²⁰

G) ÖNDE GELEN HANEFİ USULCÜLERİN ESERLERİNE BAŞVURUR

Şârih, şerhinde Hanefi usulcülerinin önde gelenlerine işaret etmektedir. Pezdevi, İbn Nüceym, Sadruşşeria onun sık sık zikrettiği usulcüler arasındadır.

18 Kara Davut, Vr, 3B.

19 Bk. Kara Davut, Vr, 4B.

20 Kara Davut, Vr, 7BA.

SONUÇ

XVI. Yüzyıl Osmanlı âlim ve kadılarından olup Kara Davud olarak meşhur olan Davud b. Kemal aynı zamanda büyük bir müderristir. Değişik illerde kadılık ve müderrislik yapmış ve İslamî ilimlerin farklı alanlarında eserler kaleme almıştır. Onun Kara davut diye anılması meşhur bir ilim ailesi olan Karadavudzâdelerden olmasındandır. Anadolu’da halk arasında meşhur olan ve Muhammed b. Süleyman el-Cezûlî’ye ait Delâilü’l-hayrât adlı salavat mecmuasına şerh yazan Kara Davud bu zat değildir. Kitabın şârihi bunun neslinden geldiği tahmin edilen Karadavudzâde Mehmed Efendi(1170/1756)’dir.²¹

Esas ilgilendiği alan gramer, kelim ve mantık olmakla birlikte fıkıh ilmine dair de eser kaleme almıştır. Tanıtımını yapmaya çalıştığımız Menâr şerhi’nin ona ait olma ihtimali daha kuvvetlidir. Bizim esas aldığımız yazma nüshanın mukaddimesinde herne kadar onun adına işaret eden bir ibare yoksa da, bu konuda araştırma yapanlar bu Menar şerhinin Kara Davud’a aidiyetinin daha güçlü bir ihtimal olduğu kanaatindedirler. Şayet esere dair başka yazma nüshalar bulunabilirse bu aidiyet o zaman kesinleşebilir.

Bu haliyle Kara Davud diye meşhur olan Davud b. Kemal’e ait olduğunu düşündüğümüz Menar şerhi diğer şerhlerin bir çoğuna nisbetle daha hacimli, daha sade ve anlaşılırdır. Aynı zamanda müellif, şerhini, bazı müelliflerin yaptığı gibi Menar’ın muhtasarı üzerine değil de tam metni üzerine yapmıştır. Bu da önemli bir husustur.

21 Kelpetin, “Kara Dâvud”, DİA, XXIV, 359.